

toliko krvi, kakor inkvizicija, tudi nedolžne krvi in vse to pod uplivom klerikalizma. Zakaj, saj je neodvržena zgodovinska resnica, da je klerikalizem izgojil inkvizicijo, da je bila v rokah — duhovnov svete katoliške vere. Inkvizicija, preiskovanje, bi morda predstavili to latinsko besedo, je pustila vsakega, kateri ni bil katoliške vere, recimo raji boljše, kateri ni bil popolnoma podvržen duhovni moči, toraj klerikalizmu — zažgati, češ da je „copernjak.“ Grozno človeka pretresa ako čita, da so duhovniki, lastnoročno, toraj nasledniki svetih učencev in apostolov Kristusovih, da so lastnoročno včasih zažigali gromado s smolo polito, na katerej je stal tak obsojonec. Videl sem nekoč podobo iz teh temnih časov človeštva, na kateri je bilo narisano to postopanje: Mlada deklica kleči na gromadi! Roki ima sklenjeni, očesi obrnjeni proti nebesom in ustnice šepetejo molitev! Plamen pa šviga po njej. Okoli nje pa stoji ljudstvo, da, celo menihi, duhovni svete naše vere in zadovoljnim nasmehom na tolstih obrazih zrejo na trpeče ubogo človeško bitje, katero je v svojem še morda ne 18 letu toliko zacoprlo, da mora zgoreti. Lepota njena je bil njen padec, njena krivda, morda celo njena „copernija!“

Kakor nam pravi sveto evangelje, pribežala je prešetnica k večnemu Odrešeniku, ker so njo hoteli po judovski postavi, toraj po postavi Judje, in njih duhovniki kamnati. Gospod, večni naš Odrešenik pa jim je rekel: „Kdor od vas je brez greha, naj vrže prvi kamen na njo!“ In glej, Judje so odišli in niso kamnali prešetnice! Ta pa je stala pred nebeškim svojim zagovornikom, napolnjena z občudovanjem od straha trepetoča, boječa se še morda od njega kake kazni! In kako je Kristus kaznoval? — Milo jo je pogledal in ji rekel: „Idi in ne greši več!“ Kaka razlika! Kdor me hoče razumeti, me bode tudi gotovo razumel.

Že od davnih časov je bila sveta dežela, to je Palestina in Jeruzalem v rokah nevernikov. Sprožila

le popravite si klobuk zopet nazaj! „Zidar si popravi zopet klobuk in odide. Trije popotniki pa, kateri so bili zidarjevo Jero opetnajstili, so videli vse. Ko je zidar odišel, poplačajo in potegnejo za njim! „Koliko hočeš imeti za tvoj klobuk, s katerim se tako lahko plača?“ Tako vprašajo zidarja. Ta jim reče, da ga ne more ceneje dati, kakor za dve sto goldinarjev. In glej, našteli so mu jih in so odišli veseli, da so dobili tako veliko vredno stvar za tako malo denarja. Šli so v drugo krčmo. Tam so jedli in pili, kar se je najbolj dalo in ko so imeli zadosti, postavi najstarejši zidarjev klobuk na glavo in vpraša krčmarja: „Je vse plačano?“ „Ne!“ reče krčmar, saj še niste ničesar plačali!“ „Daj sem klobuk“, reče drugi „ti nič ne znaš, jaz sem videl prav, kako je napravil zidar.“ Drugi poskusi in obrača klobuk gor in dol, a vendar je krčmar vedno trdil, da ni še nič plačano. Skusil je tretji, a tudi ta zastonj! Krčmar pa je mislil, da se norčujejo ž njega, pozval je svoje hlapce in ti so vse tri pošteno natepli in jim pomagali iz krčme. Videli so toraj, da jih je zidar prekanil in

se je toraj misel že rano, v srednjem veku, da bi se osvobodila. Da pritrdim, bilo bi dobro, ako bi bila oproščena ta dežela jarma nevernikov, ako bi bila podložna kakemu katoliškemu knezu. A glej tudi v tej misli je šel klerikalizem zopet predaleč. Povzročil je v srednjem veku velike in dolgotrajne vojske, katere nazivlje zgodovina križarske vojske, po znamenju križa, katera je nosil na prsih vsaki boritelj v teh vojskah. Malone po celi Evropi so se zbirali knezi, vitezi in plemenitaši, da bi odrinili tje v svete deželo!

In glej tisoči in tisoči vseh teh je padlo, zopet pod uplivom klerikalizma, tam doli v Palestini, daleč od svojega doma in to vse — zastonj! Zakaj dežela še je danes pod turškim jarmom, toraj v rokah nevernikov. Kako zagrizeno je postopal klerikalizem v teh vojskah, bode pač vsaki lahko sprevidel, ako vam povem, da se je pod njegovem uplivom, potem ko že ni nihče od odrastlih hotel sprejeti križa, toraj iti v boj za Palestino, zbral tisoče in tisoče — otrok, kojih nekateri niso bili stari niti 15 let. In ti naj grejo in osvobodijo sveto deželo, kar je že toliko možakov toda zastonj in brez vsega uspeha bilo poskusilo? To je bila i v zgodovini tako imenovana „otročka križarska vojska,“ nerazumljiva bedarija v zgodovini povzročena samo od klerikalizma. Od teh otrok namreč ni prišel skoraj nobeden več domov, pa še tudi malokateri v Palestino. Sevè ravnal se je klerikalizem pri tem po besedah večnega Odrešenika, ki pravi „Pustite male k meni, ker njih je nebeško kraljstvo!“ Zato jih je spravil pod nož in sploh v smrt, češ, tako bodejo zivali poprej tam gori nad zvezdami nebeško veselje.

(Konec prihodnjic.)

Burski komandant v Ptujju.

Dne 24. aprila je bil v Ptujju burski vodja (komandant) gospod Jooste, kateri je bil od začetka vojske v Južni Afriki, skoraj do najnovejših bitk

da je dobil, ne le svojih sto goldinarjev nazaj, temveč še njih bornih sto. Šli so toraj k njemu. Ta pa jih je že od daleč videl iti in se je hitro dogovoril s svojo ženo. „Jera, jaz se bodem vlegel in ti reči, da sem mrtev! Tine se vleže in Jera ga pokrije z belimi prti. Ko pa pridejo zopet popotniki jezni in hudi, da jih je zidar goljufal, stala je Jera vsa zajokana pri vratih in jim je klicala že nasproti: Moj mož je mrtev, joj meni, čisto je mrtev: „Mi mu bodemo že pomagali, da bode vstal, ta goljuf“, tako so govorili popotniki, ko pa so ga videli zares pokritega s prti, začeli so Jero tolažiti in res, Jera se je potolažila in si je pobrisala debele solze. Naenkrat pa reče Jera: „Dragi prijatelji ako mi hočete pomagati, pa ga bodem zopet zbudila. Ravno zdaj se spominjam, da mi je dala teta pred mnogimi leti tako palico, s katero se dajo mrtvi obuditi!“ Tako reče in leti na dilje ter prinese debelo leskovo palico. „Prosim držite mojega ubogega mrtvega moža!“ Popotniki primejo zidarja in Jera ga potegne pošteno trikrat s palico, kakor je bil dolg in širok. „O ti hencano

sam kot poveljnik neke večje čete Burov. Ker nas bode gotovo vsakega zanimalo zopet nekaj zvedeti od junaških Burov in o tej že tako dolgi čas trajajoči vojski, hočemo vam tukaj napisati, kaj je gosp. Jooste kot vodja Burov, pred veliko množico poslušalcev o tej vojski govoril in poročal. Njegovo poročilo se je nekako tako glasilo:

Najprvič je Jooste razmere orisal, katere so vladale že od časa v Južni Afriki, v katerem so se preselili Buri v njo. Buri, ime samo na sebi pomeni kmetje, in to je gospod Jooste tudi povdarjal, da so sami kmetje, so se preselili v Južno Afriko, zapustivši svojo domovino, večina z Holanda. Tam so začeli z motiko v roki, vso svoje premoženje na vozu, katerega so peljali volji, obdelovati tujo, njim popolnoma neznano zemljo. Ker so bili kraji rodovitni in Buri delavni, se je stanje izseljencev v kratkem jako poboljšalo. Lakomni Angleži pa, kateri gledijo samo, kje si bi podvrgli bogate dežele, so tudi hoteli Bure po stari svoji navadi podjarmiti. „Zato pa ne trpi naša vojska“ — tako se glasè besede gospoda Joosta — „dve in pol let, temveč naš boj proti Angležem že trpi 80 let.“ Iz Natala so Angleži prognali Bure v prosto državo Oranje, potem so se Buri morali vojskovati proti njim leta 1877. Leta 1881 so Buri premagali Angleže, a kakor reče Jooste, vse te prejšnje vojske so bile čisto drugače, kakor je dandanašna, ker tedaj so bili Angleži pošteni, ker so stali na njihovem krmilu možje, kateri so bili, kakor na primer Gladstone tudi pošteni. Dandanes pa vsem Angležem ni za ljudstvo, ni za Burske kmete, temveč samo za bogate zlate rudnike Burov in za rudnike dragocenih kamenov Burske dežele. Radi tega so začeli Angleži že pred skoraj tremi letami zbirati na burskih mejah svoje vojake. Buri seve so takoj sprevidili kam pes tace molí in radi tega se je pričela ta dolgotrajna vojska. — Zdaj pa vam bomo po besedah burskega poveljnika samega označili to vojsko, ozirojoč se tudi nekaj

babše“, zakriči Tine in skoči po konci. „Mrtev sem in ti še me biješ!“ Popotniki so se silno prestrašili in so zbežali. Čez en čas pa pridejo vendar nazaj gledat, ali je zidar zares živ. In glej! Tina je sedel pri mizi in jedel klobase, kakor se vsak drugi živ človek trudi s takim težkim delom. „Koliko pa velja ta palica?“ povprašajo vsi iz enega grla. „Te palice ne dam“, reče Tine. Ker pa so ga vsi trije lepo prosili, naj jim vendar to palico odda, reče jim zidar: „No, pa naj bo, ker že s klobukom ni bilo vse v redu, dajte sto goldinarjev za njo!“ Ti trije pa veseli, da dobijo tako palico tako po ceni, naštejejo hitro denar in odidejo. — V tistem kraju pa je bila umrla kraljeva hči in popotniki so to zvedeli in so šli, da bi jo s svojo palico zbudili, da bi si tako, seve zaslužili mnogo denarja. Prvi udari s palico trikrat po njej, a ona se ne gane. Zdaj drugi ukaže služabnikom naj jo držijo in on udari tudi trikrat. Pa vse zastonj. Zdaj še udari tretji, pa tudi brez uspeha. Kralj se razjezi, pokliče svoje biriče in pusti vse tri prav pošteno naklestiti, tako da so se komaj privlekli k

na burske razmere in kraje. Dežela Burov je skoraj taka, kakor so naši kraji, sevè brez tolikih bregov, bolj ravnina. Sedaj v aprilu ali v maju, ko pri nas vse cvete in stoji vsak grm v svoji najlepši obleki, imajo Buri temne deževne dneve in po noči brije ostra in huda burja. Burski otrok mora jezdit 15 do 20 ur daleč v šolo, in to popolnom sam; v šoli ostane po teden dni, ker drugi morajo doma biti vsi pri delu. Sevè da ima že od prve mladosti še komaj 8 do 10 let star s seboj puško v obrambo proti divjim zverinam, in to ne le dečki, temveč tudi dekleta. Mati vzgoji otroka do teh let, ona mu je vse, da celó zdravnik, saj je pot do najbližnjega zdravnika navadno 2 do 300 kilometrov dolga, toraj recimo čez 50 ur peš hoda. Ni se nam toraj čuditi, da stojè med odraslimi možmi med starci celo 10—15 let stari fantje v največjem ognju, to je tam, kjer kapljejo najgostejše angleške krogle. Vojakov nimajo Buri; njihovo celo vojaštvo pri začetku vojske je zneslo samo kakih 800 kanonirov. Burski vojaki so toraj kmetje sami, in njihova deca, da večkrat stoje v njihovih vrstah celo ženske. Vsi ti so pod poveljem oficirov, kateri pa zopet niso nič družega, kakor sami kmetje, k večjemu državni služabniki. Pri veliki bitki ob Tugelu, kjer so Buri tako sijajno natepli Angleže, je bilo povelje burskega generala, toraj najvišjega poveljnika: „Poprej ne sme nihče vstreliti, dokler jaz sam ne bodem napravil prvega strela!“

Toraj kmetje se bojujejo za svoje najsvetejše svetinje, za obstanek svojega roda, za svoj dom, za svoje žene, otroke, za svojo vero! — Kako vse drugače je pri Angležih! Tudi ti nimajo takih vojakov, kakor jih imamo na primer mi. Vsi Angleški vojaki se vojskujejo za denar. Vsak vojak Angležev dobi povprečno plačano na dan 6 do 7 goldinarjev, kar pa ni po vojskinih razmerah in gledè dragote v Južni Afriki itak preveliko. Ta vojak se toraj ne vojskuje za domovino, temveč za denar, in — žalibože za — žganje. „Ti-

k zidarju nazaj, da bi se nad njim maščevali. Ta seveda je vedel, kaj se bode zgodilo. Že od daleč daleč jih vidi Jera priti. „Kje je tvoj goljufivi mož?“ zakriči prvi. Jera reče čisto mirno: „Tam gori na bregu je, ker mora zdravje kuhati!“ Ti pojdejo vsi razburjeni k našemu Tinu ter so ga hoteli nabiti. „Kaj meni mar, če me prav ubijete“, reče Tine. Ako me celega stepete, jaz imam tukaj v kotlu zdravje in se lahko ozdravim! Pa vi se mi zdite tudi nekako bolehavni, počakajte toraj, da najprej ozdravim vas. Kuhal pa je zidar v kotlu smolo, katera je tačas ravno najlepše vrelo. „Ako nas ne bodeš goljufal, no pa nas ozdravi, ker si ti kriv naše bolezní.“ In prvi stopi k zidarju. Ta mu vlije veliki lonec vrele smole za vrat. „Joj meni, joj meni, kriči ta in leti z brega navzdol, čeprav prej od batin ni mogel hitro hoditi. „Še meni vlij, meni zdravja“, prosi drugi in zidar še njemu vlije. Tretji je že komaj čakal, da bi prišel na vrsto. „No, ker si ti zadnji, in se mi zdiš najbolj bolehavni, bodeš dobil največjo porcijo zdravja!“ Tako reče Tine in še njemu vsiple polni lonec za

soče in tisoče angleških grobov najdeš v Afriki“, reče gospod burski komandant Jooste, „katere je povzročila pijanšina in sicer žganjična pijanšina angleških oficirjev in sevè tudi angleških najetih plačanih vojakov.“ Ni se nam toraj čuditi, da tako grozovitno ravnaajo Angleži z Burskimi ženami, katere prisilijo celo k nečistosti, ni se nam čuditi, da je bilo — umorjeno toliko Burskih starcev in otrok, kateri še niti govoriti niso znali. Pred kratkem je moral Kičener, angleški najvišji povelnik, kakor se spominjajo naši bralci, čeprav prisiljen, obsoditi angleškega oficirja (lajtnanta) radi ropanja in radi več umorov v smrt. Ta oficir je bil prej ko se je vojska začela — kovač!

Neki angleški oficir sam piše v angleškem listu, kako se ravna z mladimi burskimi ženskami in dekletami tako le: „V Pretoriji (toraj v glavnem mestu) prisilijo se mlade ženske še stare komaj 12 do 16 let, od oficirjev in od prostakov k nečistosti. Videl sem deklico, kateri se je posrečilo oditi, ko je bila par mesecev ujeta. Stara je bila ta deklica morda kakih 16 let, a njeni lasje so v teh par mescih postali beli, kakor da bi bila preživela že pol stoletja!“ Kako se postopa z ranjenci nam pove gospod Jooste zopet s svojimi lastnimi besedami. Gospod burski vodja je poročal: „Videl sem sam enega mojih vojakov, kateri je imel osem angleških krogel v svojem telesu in je ležal zvijoč se od strašnih bolečin na zemlji a prišel je Anglež in še ga je prebodel s sulico!“ A dovolj naj bode o vseh teh grozovitnostih! Poglejmo si malo kako se bojujejo Buri proti Angležem. Od začetka vojske je bilo vsih Burov 40 tisoč, sedaj jih je komaj 18 tisoč. Gospod Jooste pravi sam: „Nekaj od teh 40 tisoč jih je opustilo boj, nekaj jih je bolehavnih, nekateri so se vrnili k svojemu delu nazaj, da nas vojake oskrbujejo z živežem, a nekaj jih spava mirno v hladni zemlji, v preljubljeni naši burski domovini, za katero je morala zapustiti večina — mlado svoje življenje.“

vrat. Seveda še je tretji odbežal s svojim zdravjem za prvima dvema in kakor mi je včeraj povedala sosedova Špeta, kateri je bila Jera tetica na tretjem kolenu in Tine stric, ni prišel nobeden več k zidarjemu Tinetu nazaj.

Nekaj listov iz zgodovine kmetskega stanu.

(Spisal M. Kmetskakri.)

Dalje.

V.

Ko ste brali prejšno poglavje, je gotovo rekel marsikoji bralec: „E, kaj, tedanji davki so bili malenkost, ker so se razni pridelki dražje plačevali kakor dandanes!“ Imaš deloma prav, deloma pa se zelo motiš. Kadar je bila sploh dobra letina, bilo je vse blago brez vrednosti. Manjkalo je namreč železnic in dobrih ladij, da bi ga bili mogli po ceni zvoziti v tuje kraje; tudi so bila nekdanja mesta majhna,

Kako pa stoji stvar pri Angležih? Dve sto tisoč mož imajo še sedaj v boju, a treba še je, kakor pišejo angleški časopisi, zopet novih vojakov za Afriko.

Kaj ne, to se nam vidi malo smešno? A gotovo je vse gola resnica. Kako pa, da ne more tolika množica tako malo ljudi premagati? Gospod Jooste je razložil to stvar tako le. Buri so v svoji domačiji, vajeni vremenskim spremembam, oni poznajo pote, tako rekoč „vreme in burska dežela (klima) se vojskujejo samé za Bure.“ Zrak v Južni Afriki je tak, da se vidi vnjem vse drugače, kakor pri nas. Ako je na primer, oddaljena kaka stvar od človeka kakih tristo metrov, vidi se to tako, kakor da bi bila oddaljena tisoč metrov. Vsak, kateri je bil vojak, zna, da se mora, ako se hoče streljati na tisoč metrov puška čisto drugače nastaviti, kakor na tri sto metrov. Ta zrak poznajo Buri prav dobro, Angleži pa ne! Zato pa zadene vsaka burska krogla svoj cilj, večina angleških pa pade več sto metrov zadej za Burami v zemljo. Gospod Jooste poroča: „Mi pustimo Angleže priti tako blizu do nas, da slišimo povelje njihovih komandantov, in veseli nas, ako kateri komandira naj se strelja na tisoč ali še več korakov, med tem ko smo mi oddaljeni komaj tri do štiri sto korakov!“

Kako spretni so Buri, bodemo videli iz sledečih poročil gospoda Joosta. Da bi prekanili Angleže, postavijo Buri za kako grmovje ali za kako skalovje palice, na te obesijo svoje široke klobuke, sami pa si poležejo veliko sto metrov v strani v jame. Potem se pa grozno veselijo, kako streljajo Angleži po njegovih klobukih, kako se počasi tem klobukom bližajo. „Mi pa pazimo v takem slučaju na čas, kedar je ugoden“, poroča Gospod Jooste „in začnemo streljati vsi, a ne v klobuke, temveč v angleške glave! Ako nas je premalo in vidimo, da bi cela stvar bila malo nevarna, postrelamo Angležev kolikor jemogoče, potem pa odidemo prej ko Angleži sprevidijo, od koder so prišle zaušnice. Klobuki so seveda navadno prestreljani

vsled česar se ni toliko povpraševalo za poljedelsko robo kakor zdaj. Kadar pa so razne uime uničile trud kmetovih rok, pokončale živinske kuge govedo ali pomandrili divji Turki žitna polja in odpeljali živino, tedaj je bilo vse grozno drago. Včasih se je žito tako podražilo, da kmeti in celo gospodi niso mogli posejati vseh njiv, ker ni bilo mogoče dobiti semena, oziroma, ker nihče ni premogel toliko denarja, da bi ga kupil. Kruh je bil v tako žalostnih časih zelo redka stvar in kmeti niso Boga zastonj prosili: „Daj nam danes naš vsakdanji kruh!“ K pravi moki so mešali zmlete turšičine storže, posušene praprotove korenine in drevesno škorjo. Draginja je navadno sledila lakota, ta dobro znani gost „srečnih“ starih časov. Od leta 1000 do 1499 je ta strašanska šiba božja obiskala našo deželo nič manj kot petdesetkrat; tedaj so umirali ljudje od glada povprečno vsako deséto leto. Draginja je spravljalna kmete v roke brezsrčnih oderuhov, ki so jim potem še to pobrali, kar so pustili gospodovi beriči. Zadolženost poljedelcev je bila v starih časih mnogokrat veliko hujša kakor sedaj.

a naše glave so ostale — cele! Naši poveljniki ne komandirajo ničesar drugega, kakor, vso naše povelje se glasi: „Postreljaj Angležev, koliko je največ mogoče!“ Razložil je tudi gospod Jooste, kako je bilo mogoče, da so Buri natepli Angleže v veliki bitki ob Tugelu. Pustimo ga govoriti zopet samega: „Nas je bilo gotovo samo tretjina. Mi imamo puške Mauzerjevega zistema, (toraj take, kakor so imeli pred par leti avstrijski žandarji!) Smodnik (pulver) je tak, da se pri strelu ne skadi, skoraj popolnoma nič. Skopali smo si jame v zemljo, ker smo zvedeli že par dni poprej po naših patrolah, da pridejo Angleži. Te jame smo zakrili z grmovjem, dračjem in s travo, takò, da se niso popolnoma nič videle. Naši starci, to so naši očetje, naši strici in tako dalje, so prišli seveda tudi z nami. Ti pa niso navajeni streljati s temi novimi puškami, temveč oni imajo še stare puške, katere se nabijajo tudi še s starim smodnikom, toraj s takim, ki se pri vsakem strelu jako skadi. Navdušeni za našo stvar, hoteli so se seveda tudi poskriti z nami vred v te izkopane jame. Mi pa dobro vedoč, da bi nas vsaki strel iz njihovih pušk po svojem dimu izdal, smo jim ukazali, naj se postavijo tisoč korakov za nami na bregu, in se naj tam poskrijejo za skalovje, češ, ako bode treba bežati bodejo lažje odišli. Ko so se bližali Angleži, začeli so ti naši starci v svojej navdušenosti streljati, da je bilo veselje. Cela njihova postaja je bila v dimu. Angleži so mislili, da smo mi vsi tam gori na bregu in so streljali vsi tje gor, s puškami in kanoni. Mi pa, toraj naš celi oddelek je ležal mirno v jamah, ne da bi sprožil eden od nas puško. Ker je bilo naših starcev malo, in so se jim zdele angleške krogle vendar le pregoste, so pobegnili z brega. Angleži misleč, zdaj smo zmagali, pa jo potegnejo za njimi, to je ravno proti nam. Nas je bilo skritih v jamah kakih 10 tisoč mož. Ko so prišli Angleži na dva do tri sto metrov blizu nas, vzdignil je naš najvišji po-

velnik svojo puško in napravil prvi strel. In to je bilo našo povelje. Zdaj pa smo streljali vsi in tako hitro, da so postale naše puške tako vroče, da se ni smel nobeden strelec dotakniti puškine cevi, ker bi se bil drugače opekel. Ta sprejem je bil za Angleže seveda nepričakovan strašanski. Merili smo najprvič na oficire potem na konjenike na zadnje pa smo streljali na vse! Več kakor dve tretjine Angležev je bilo ranjenih ali mrtvih, drugi so pobegnili. Mi pa nismo šli za njimi, ker smo bili lačni in žejni, naše puške vroče, bajonetov nimamo in kaj je največ, vedli smo, da je stalo zadej za Angleži blizu osem tisoč mož rezerve, kateri so bili čili in čvrsti!“

Tako poroča Gospod Jooste, ki je bil sam pri tej bitki navzoč!

Omenili smo že o zraku v burski državi in kako on upliva na streljanje. To seveda so spoznali tudi s časom Angleži. Da bi se toraj navadili na to streljanje, delajo poskuse in streljajo v cilj. Da pa bi videli, kako upliva njihovo streljanje na živi cilj, spravili so skupaj 70 transvalskih koz. Te koze so pri Ladismitu privezali na nekem bregu za drevje in grmove ter so streljali s kanonov s šrapnelami (krogla ki v zraku razpoči) skoraj celo uro na nje. Ko so mislili, da bode dovolj, šli so gledat, kako je uplivalo njihovo streljanje misleč, koze so vse mrtve. Pa glej, na mesto 70 mrtvih koz bilo je 71 živih. Ena koza je bila namreč med streljanjem povrgla dvojčke, in le en stari kozlek je bil mrtev, pa še ta ne od streljanja, temveč bil se je s vrvjo (s štrikom) zadrnil.

Od koder pa vendar dobavljajo Buri svojo strelivo in svojo obleko? Pustimo o tej stvari zopet govoriti gospoda burskega komandanta samega: „Streliva nam Burom ne bode zmajnkalo, dokler še so fabrike za strelivo na Angležkem. Ako mi Buri nimamo patronov pa pošlemo odelek od nas k najbližnjemu železniškemu mostu. Tega spustijo naši vojaki v zrak in

Kmet, premisli dobro sledeča vprašanja! Ali so odvetniki in politikujoči duhovniki iznašli železnice, hitre ladije in razne potrebne stroje? Kupujejo li tvoje pridelke mašniki in jezični doktorji? Ne, ker župnikom in prelatom si povsod kupil ali daroval prav lepih kmetij, a advokati so večinoma vsi veleposestniki in grajščaki. Sadove tvojih krvavih žuljev kupujejo skoraj edino le meščani, uradniki, učitelji in fabriški delavci; ako bi navedenih stanov ne bilo, bi ne mogel ničesar spraviti v denar in moral bi se zopet podati v farovško in grajsko sužnost. A meščanski obrtnik in fabriški delavec sta zopet od tebe precej odvisna, ker kupiš veliko od njih izdelanega blaga. Zato se lahko reče, da je med kmetom in obrtnikom tako močna in potrebna vez, kakor med možem in ženo: nobeden ne more brez drugega lepo in dobro izhajati. Zdaj bodeš menda spoznal, kake ničvredne, podle duše so oni ljudje, ki hujskajo kmeta nad meščana. Ali si zaslužijo taki hujskači prelepo ime „kristjan“? Nikdar ne, še celo priimek „ajd“ je za nje predober.

Vrednost „desetine“, visokost raznih davkov in težavno pot da bogastva lahko spoznamo iz sledečih dveh vzgledov. — V 14. stoletju so morali podložniki, kateri so se hoteli od desetine odkupiti, plačati za mernik (mecen) pšenice 20 krajcarjev, za mernik rži 12 in pol krajcarja, za mernik ovs 8 in četrt krajcarja, za vedro vina 7 in pol krajcarja, za 30 jajec 1 krajcar, za 3 piščance 1 krajcar, za kokoš 1 krajcar, za pitano svinjo 25 krajcarjev do 1 goldinar. Iz knjige „Trubars Briefe“ izvemo, da se je leta 1543 dobil v Celju mernik (mecen) pšenice za 10 in pol krajcarja, mernik rži za 8 in pol krajcarja, mernik ovs 5 krajcarjev, a mernik prós 4 krajcarje; kozlička si tedaj lahko kupil za 2 in pol krajcarja, kapuna za 1 krajcar ter kokoš za pol krajcarja; gospodinja je morala zbrati 40 jajec, ako je hotela za nje izkupiti 1 krajcar.

Seveda je bil stari denar malo težji od našega, in je imel goldinar (rajniš) samo 60 krajcarjev.

(Dalje prihodnjič.)

angleški vlak, kateri pelje za Angleže strelivo, seveda mora obstati pred mostom. Lahko nam je premagati vlak in se polastiti angleškega streliva, katero prav dobro znamo porabiti.“ Tako si toraj pridobivajo Buri potrebno strelivo. A znamenito je tudi, kako so Buri dandanes oblečeni. Malone vsi Buri so v angleških uniformah. Te dobijo ali z gori omenjenih vlakov, ali pa od ujetih angleških vojakov! Gosp. Jooste pravi: „Mi ne storimo vjetim angležkim vojakom ničesar. Mi jih ne postreljamo, kakor Angleži postreljajo marsikaterega ujetega Bura, temveč in to nam seveda mora biti dovoljeno, mi jim ukažemo sleči hlače, škornje, bluze (suknje), potem pa jih pošlemo včasih v samih srajcah gospodom angležkim generalom nazaj! Taki vojaki se seveda v drugič ne vojskujejo tako navdušeno proti nam, in celi oddelki vržejo, ako se nam posreči, da pridemo čisto blizu njih, vse orožje na tla, in vzdignejo večkrat kleče obe svoji roki gor, v znamenje, da se nam udajo! — Potem pa vsklikne gospod burski komandant: „Mi Buri smo častili naše sovražnike, dokler so bili pogumni, a danes so pogumni Angleži pokopani!“ A zakaj pa vendar že ni ta vojska končana, bodejo vprašali bralci „Štajerca.“ Tudi te vzroke je povedal gospod burski vodja. Davno bi že bili morali Angleži opustiti ves boj, davno bi že bili morali pripoznati Burom njihovo prostost in neodvisnost, ako bi se bile zavzele druge države za Bure. A druge države se ne zavzemejo za Bure, oh ne! podpirajo celo Angleže!

Zjedinjene države v Ameriki podpirajo najbolj Angleže. Za Bure in za Angleže je v tej vojski največjega pomena konj. In ravno konjev največ manjka Burom. Angleži pa jih dobivajo največ iz nemškega cesarstva, z Rusije, pa tudi z Avstro-Ogerske. „Med tem ko to govorim“, povdarja gospod burski vodja, „se zbirajo na Ogorskem konji proti nam, med tem ko mi vi vsi skazujete vaše srčno strinjanje z našimi težjami, se spravlja morda tisoč avstrijskih konjev tje dol v našo lepo bursko domovino, kateri pa niso namenjeni Burom, temveč Angležem!“

To je poročilo gospoda Joosteja, kateri je odšel iz burske vojske s tem namenom, da hodi po celem Evropi od mesta do mesta, da bi nabral s tem denarnih podpor za burske svoje sobrate in trpine, za uboge trpeče žene in otroke. Konečno še se zahvaljuje gospod Jooste za izkazano mu sočutje in za podpore trdeč, da Buri ne bodejo pustili svoje dežele podjarmiti in da se ne bojè, ako bode trpela vojska še 20 let. Vso mirovno poganjanje v zadnjem času nima nikakega pomena, ker Buri ne bodejo prej opustili boja, dokler se njim ne dovoli popolnoma svoboda. Vse angleške, v Južni Afriki postavljene trdnjave Burom ne škodujejo ničesar. „Sedaj vsaj vemo“, reče g. Jooste, kje najdemo Angleže, katere smo poprej morali še iskati!“ Konečno naj še vam bode povedano, na čegavo pomoč se upirajo Buri najbolj. Pustimo zopet govoriti gospoda Joosteja samega. Končal je gospod nekako tako: „Prijetelji dragi! tam doli v naši lepi burski domovini je mnogo solz, mnogo grobov, grobov, v katerih počivajo naši starci, oh pa

tudi naša mladina! Blizu dvanajst tisoč nedolžnih otrok, kateri še niso govorili, in kateri so pomrli vsled angleške surovosti, prosi za nas tam gori nad zvezdami. Mi ne bomo naše stvari zapustili, zaka tam gori nad nami je moč čez vse moči, mi nečemo ropa, mi nečemo uboja, mi hočemo samo našo pravico, našo prostost, ker boljše je za nas, ako sm vsi mrtvi, kakor pa pod ljudskim, tujim jarmom!“

Razne stvari.

Ubogi kaplani. Ker dobivamo iz vseh spodnještajerskih krajev dopise, z jako, jako čudno vsebino, moramo že na ljubo teh dopisnikov spregovoriti par besedi o tej kočljivi stvari. Zares ni nam ljubo, da moramo to stvar pretresati, pa ker to dopisniki, zopet in zopet od nas zahtevajo, naj pa jim bode vendar le vsaj deloma spoljena volja, kolikor nam dopušča čas in prostor. — Ubogi kaplani! Res je tako! Marsikateri naših mlajših duhovnov, kakor vidimo iz dopisov, je zares tak, kakor bi moral biti vsak pravi naslednik Kristusov. Ne vtiče se v nobene politične agitacije, v nobene nacionalne prepire, živi popolno samo za svoj sveti in lepi poklic v prid dušam odraslih, še bolj pa seveda v prid naši mladini. Saj ravno mladina srka v svoje mlada srca od njega dobro in lepo seme v šolah. Rečemo, marsikateri kaplani, ker dobro vemo, da niso vsi taki, kakor bi morali biti. A vendar tem dobrim, tem častnim vrednim gospodom duhovnikom na ljubo, in kakor že omenjeno, na zahtevanje mnogoštevilnih dopisov, od katerih so nekateri celo taki, da si upamo celó trditi, da so pisani, ali pa vsaj diktirani od samega katerega takega trpina, hočemo to stvar pojasniti, čeprav bi se take stvari morale v farovžu med gospodi samimi poravnati. — Naši kaplani imajo povprečno mesečne plače komaj 18 do 25 goldinarjev. Od teh so prisiljeni plačevati na mesec bogatemu gospodu župniku najmanj 16 gld. ali pa še več za hrano ali košto. Maše se dandanes malo plačujejo, krst in poroko pobere g. župnik sam; pri večjem pogrebu dobi g. župnik 40 do 70 gld. (dopisi na razpolago!), gospod kaplan pa, vselej samo po dva goldinarčka; mežnar seve mora biti s kakimi „seksarji“ zadovoljen. A vsi so imeli isto pot in skoraj isto delo. — Tak gospod kaplan je toraj navezan na to, da mora jesti, kar se „gospodični“ farovski kuharici poljubi, ali včasih stradati. Saj nam je znano kako ravnaajo take „gospodične“ z gospodi kaplani, kateri se njim, ker so si svesti svoje stanovske časti ne uklanjajo! Prav tako namreč, kakor mačhe. Tukaj bi se potezoval „Fihpos“ ti zaslepljena stvar, tukaj! Zdaj pa le hitro brbljaj, da smo lagali, le odgovori nam, mi te prosimo, predrzni se trditi, da ni vse tako, ali pa vrži po tvoji stari navadi puško v koruzo! Mi pa prosimo dotične naše dopisnike naj nam ne zamerijo, ker nismo dopisov priobčili dobesedno, temuč samo namignili površno. Za pozneje pa si pridržimo pravico, si stvar bližje ogledati in to umazano perilo z lugom temeljito oprati.